

Dz.U. 1980 Nr 7 poz. 18**USTAWA
z dnia 31 stycznia 1980 r.****o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej
oraz o pieczęciach państwowych¹⁾**

Opracowano na podstawie: tj. Dz.U. z 2005 r. Nr 235, poz. 2000, z 2006 r. Nr 220, poz. 1600.

Wstęp (uchylony)²⁾

Art. 1.

1. Orzeł biały, biało-czerwone barwy i „Mazurek Dąbrowskiego” są symbolami Rzeczypospolitej Polskiej³⁾.
2. Otaczanie tych symboli czcią i szacunkiem jest prawem i obowiązkiem każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ oraz wszystkich organów państwowych, instytucji i organizacji.
3. Symbole Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ pozostają pod szczególną ochroną prawa, przewidzianą w odrębnych przepisach.

Art. 2.

- 1.⁴⁾ Godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest wizerunek orła białego ze złotą koroną na głowie zwróconej w prawo, z rozwiniętymi skrzydłami, z dziobem i szponami złotymi, umieszczony w czerwonym polu tarczy.
2. Wzór godła Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ zawiera załącznik nr 1.

Art. 2a.⁵⁾

Wizerunku orła ustalonego dla godła używają:

- 1) organy władzy państwowej;
- 2) organy administracji rządowej;
- 3) gminy, związki międzygminne oraz ich organy;

¹⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 43 pkt 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. Nr 141, poz. 943 oraz z 1998 r. Nr 162, poz. 1122), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r., i art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 172, poz. 1439), która weszła w życie z dniem 24 września 2005 r.

²⁾ Przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 lutego 1990 r. o zmianie przepisów o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 10, poz. 60), która weszła w życie z dniem 22 lutego 1990 r.

³⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 43 pkt 1 ustawy wymienionej jako pierwsza w odnośniku 1.

⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

⁵⁾ Dodany przez art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1998 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa (Dz.U. Nr 162, poz. 1126), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

- 4) powiaty, związki powiatów oraz ich organy;
- 5) samorządy województw oraz ich organy;
- 6) sądy, prokuratury i komornicy sądowi;
- 7) samorządowe kolegia odwoławcze;
- 8) regionalne izby obrachunkowe;
- 9) jednostki organizacyjne Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 10) jednostki organizacyjne Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Obrony Cywilnej Kraju;
- 11) jednostki organizacyjne Służby Więziennej;
- 12) szkoły publiczne, szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych, państwowe szkoły wyższe, niepaństwowe szkoły wyższe;
- 13) inne podmioty, jeżeli przepisy szczególne uprawniają je do używania wizerunku orła.

Art. 3.

- 1.⁶⁾ Godło Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ umieszcza się w szczególności w pomieszczeniach urzędowych i salach posiedzeń, salach wykładowych i lekcyjnych należących do:
 - 1) organów państwowych;
 - 1a)⁷⁾ organów gmin, powiatów, samorządów województw oraz związków jednostek samorządu terytorialnego;
 - 1b)⁸⁾ klubów, kół i zespołów poselskich, senackich i parlamentarnych oraz biur poselskich, senatorskich i poselsko-senatorskich;
 - 2) jednostek Sił Zbrojnych;
 - 3) szkół i placówek oświatowo-wychowawczych;
 - 4) przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych oraz innych oficjalnych przedstawicielstw i misji za granicą.
- 1a.⁹⁾ Na budynkach siedzib podmiotów, o których mowa w art. 2a, umieszcza się urzędowe tablice z godłem Rzeczypospolitej Polskiej oraz urzędowe tablice z napisem nazwy tego podmiotu.
- 1b.⁹⁾ Urzędowa tablica z godłem ma kształt owalny w układzie pionowym, obwódkę biało-czerwoną i tło szare, na którym znajduje się godło Rzeczypospolitej Polskiej. Urzędowa tablica z napisem jest prostokątna w układzie poziomym, ma tło czerwone, a litery napisu białe.
- 2.¹⁰⁾ Godło Rzeczypospolitej Polskiej można umieszczać w innych miejscach niż wymienione w ust. 1, z uwzględnieniem art. 1 ust. 2.

⁶⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 20 lutego 2004 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 49, poz. 467), która weszła w życie z dniem 10 kwietnia 2004 r.

⁷⁾ Dodany przez art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 18 maja 1990 r. o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym oraz innych ustaw (Dz.U. Nr 34, poz. 199), która weszła w życie z dniem 27 maja 1990 r.; w brzmieniu ustalonym przez art. 6 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 5.

⁸⁾ Dodany przez art. 49 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz.U. Nr 73, poz. 350), która weszła w życie z dniem 1 lipca 1996 r.

⁹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 2 lit. a ustawy wymienionej jako druga w odnośniku ¹.

¹⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 1 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

3. Jednostki organizacyjne wymienione w ust. 1 pkt 4, w wypadkach przewidzianych w prawie i zwyczajach międzynarodowych, umieszczają godło Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ także na obiektach stanowiących ich siedziby urzędowe.
- 4.¹¹⁾ Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzory oraz wymiary urzędowych tablic z godłem Rzeczypospolitej Polskiej i napisem, a także sposób ich umieszczania na budynkach siedzib podmiotów, o których mowa w art. 2a, biorąc pod uwagę czytelność i estetykę tablic oraz funkcjonalność ich umieszczania.

Art. 4.

1. Barwami Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ są kolory biały i czerwony, ułożone w dwóch poziomych, równoległych pasach tej samej szerokości, z których górny jest koloru białego, a dolny koloru czerwonego.
2. Przy umieszczaniu barw Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ w układzie pionowym kolor biały umieszcza się po lewej stronie płaszczyzny oglądanej z przodu.
3. Wzór barw Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ zawiera załącznik nr 2.

Art. 5.

1. Barwy Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ stanowią składniki flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej³⁾.
- 2.¹²⁾ Każdy ma prawo używać barw Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności w celu podkreślenia znaczenia uroczystości, świąt lub innych wydarzeń, z uwzględnieniem art. 1 ust. 2.
3. (uchylony).¹³⁾

Art. 6.

1. Flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ jest prostokątny płat tkaniny o barwach Rzeczypospolitej Polskiej³⁾, umieszczony na maszcie.
2. Flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ jest także flaga określona w ust. 1, z umieszczonym pośrodku białego pasa godłem Rzeczypospolitej Polskiej³⁾.
3. Wzory flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ i flagi państwowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ zawiera załącznik nr 3.

Art. 6a.¹⁴⁾

Ustanawia się dzień 2 maja Dniem Flagi Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 7.

- 1.¹⁵⁾ Flagę państwową Rzeczypospolitej Polskiej podnosi się na budynkach lub przed budynkami stanowiącymi siedziby urzędowe albo miejsce obrad:
 - 1) Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej;

¹¹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 2 lit. b ustawy wymienionej jako druga w odnośniku ¹.

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

¹³⁾ Przez art. 1 pkt 2 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

¹⁴⁾ Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

¹⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

- 2) Senatu Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 3) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 4) Rady Ministrów oraz Prezesa Rady Ministrów;
 - 5)¹⁶⁾ organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego – w czasie ich sesji;
 - 6)¹⁷⁾ organów administracji rządowej i innych organów państwowych oraz państwowych jednostek organizacyjnych, a także organów jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych – z okazji uroczystości oraz rocznic i świąt państwowych.
2. Flagę państwową Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ podnoszą również polskie statki żeglugi śródlądowej.
- 3.¹⁸⁾ Flagę państwową Rzeczypospolitej Polskiej można umieszczać w innych miejscach niż wymienione w ust. 1 i 2, z uwzględnieniem art. 1 ust. 2.

Art. 8.

1. Flagę państwową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ podnoszą:
- 1) przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne oraz inne oficjalne przedstawicielstwa i misje za granicą na budynkach lub przed budynkami ich siedzib urzędowych, a także kierownicy tych przedstawicielstw, urzędów i misji na swych rezydencjach i środkach komunikacji – w wypadkach przewidzianych w prawie i zwyczajach międzynarodowych;
 - 2) cywilne lotniska i lądowiska;
 - 3) cywilne samoloty komunikacyjne podczas lotów za granicą;
 - 4) kapitanaty (bosmanaty) portów – na budynkach lub przed budynkami stanowiącymi ich siedziby urzędowe.
- 2.¹⁹⁾ Minister właściwy do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady dotyczące postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, uwzględniając praktykę i zwyczaje istniejące w państwie przyjmującym, określając sytuacje, w których podnoszenie flagi państwowej jest obowiązkowe, oraz określając szczegółowo jej usytuowanie.
- 3.²⁰⁾ *Minister Transportu i Gospodarki Morskiej*²¹⁾ określi sposób podnoszenia flagi państwowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ na cywilnych lotniskach i lądowiskach oraz na cywilnych samolotach komunikacyjnych podczas lotów za granicą.
4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, sposób używania flagi państwowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej przez oddziały i jednostki

¹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 6 pkt 3 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 5.

¹⁷⁾ Dodany przez art. 6 pkt 3 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 5.

¹⁸⁾ Dodany przez art. 1 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

¹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 20 ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 120, poz. 1268), która weszła w życie z dniem 30 marca 2001 r.

²⁰⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

²¹⁾ Obecnie: minister właściwy do spraw transportu, zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 22 i art. 27 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1548, Nr 162, poz. 1568 i Nr 190, poz. 1864, z 2004 r. Nr 19, poz. 177, Nr 69, poz. 624, Nr 91, poz. 873, Nr 96, poz. 959, Nr 116, poz. 1206, Nr 238, poz. 2390 i Nr 273, poz. 2702 oraz z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 33, poz. 288, Nr 155, poz. 1298 i Nr 169, poz. 1414 i 1417).

Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej podczas oficjalnych uroczystości poza granicami państwa oraz w kontaktach międzynarodowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uwzględniając charakter uroczystości.

Art. 9.

1. Flagę państwową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ podnoszą polskie statki morskie jako banderę, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami szczególnymi; ponadto do bandery stosuje się prawo i zwyczaje międzynarodowe.
2. Statki morskie pełniące specjalną służbę państwową podnoszą także flagę oznaczającą pełnienie tej służby.
- 3.²⁾ Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej ustala wzory flag na oznaczenie pełnionej specjalnej służby państwowej oraz okoliczności i warunki ich podnoszenia.

Art. 10.

Przepisy wydane na podstawie ustawy mogą przewidywać obowiązek podnoszenia flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ także w innych wypadkach niż określone w art. 7–9.

Art. 11.²³⁾

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić żałobę narodową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Rozporządzenie w szczególności powinno określać przyczyny wprowadzenia oraz czas trwania żałoby narodowej, uwzględniając uwarunkowania kulturowe i historyczne oraz przyjęte w tym zakresie zwyczaje.
2. W czasie trwania żałoby narodowej flagę państwową opuszcza się do połowy masztu.

Art. 12.

1. Hymnem państwowym Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ jest „Mazurek Dąbrowskiego”.
2. Tekst literacki hymnu państwowego zawiera załącznik nr 4.
3. Tekst muzyczny hymnu państwowego w układach: na jeden głos, na fortepian oraz na głos i fortepian zawiera załącznik nr 5.
4. *Minister Kultury i Sztuki*²⁴⁾ zatwierdza tekst muzyczny hymnu państwowego w układach: na zespoły chóralskie, instrumentalne i instrumentalno-wokalne.

Art. 13.

1. Hymn państwowy wykonuje się lub odtwarza publicznie w układach, o których mowa w art. 12.

²²⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 1 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 2, i art. 43 pkt 2 ustawy wymienionej jako pierwsza w odnośniku 1.

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej jako druga w odnośniku 1.

²⁴⁾ Obecnie: minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 9 i art. 14 ustawy, o której mowa w odnośniku 21.

- 2.²⁵⁾ Publicznie hymn państwowy wykonuje się lub odtwarza w szczególności w czasie uroczystości oraz świąt i rocznic państwowych.
3. (uchylony).²⁶⁾

Art. 14.

1. Podczas wykonywania lub odtwarzania hymnu państwowego obowiązuje zachowanie powagi i spokoju. Osoby obecne podczas publicznego wykonywania lub odtwarzania hymnu stoją w postawie wyrażającej szacunek, a ponadto mężczyźni w ubraniach cywilnych – zdejmują nakrycia głowy, zaś osoby w umundurowaniu obejmującym nakrycie głowy, niebędące w zorganizowanej grupie – oddają honory przez salutowanie. Poczty sztandarowe podczas wykonywania lub odtwarzania hymnu oddają honory przez pochycenie sztandaru.
2. Przepisy wydane na podstawie ustawy określają zachowanie się osób w umundurowaniu, występujących w zorganizowanej grupie.

Art. 15.²⁷⁾

Godło i barwy Rzeczypospolitej Polskiej są umieszczane, a hymn Rzeczypospolitej Polskiej wykonywany lub odtwarzany w sposób zapewniający im należną cześć i szacunek.

Art. 16.²⁸⁾

1. Symbole Rzeczypospolitej Polskiej nie mogą być umieszczane na przedmiotach przeznaczonych do obrotu handlowego.
2. Dozwolone jest umieszczanie na przedmiotach przeznaczonych do obrotu handlowego godła lub barw Rzeczypospolitej Polskiej w formie stylizowanej lub artystycznie przetworzonej.

Art. 16a.²⁹⁾

Pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 77 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis „Rzeczpospolita Polska”.

Art. 16b.²⁹⁾

1. Pieczęcią Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 62 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej”.
2. Pieczęcią Senatu Rzeczypospolitej Polskiej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 62 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis „Senat Rzeczypospolitej Polskiej”.

²⁵⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 5 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

²⁶⁾ Przez art. 1 pkt 5 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

²⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 6 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

²⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 7 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

²⁹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 4 ustawy wymienionej jako druga w odnośniku ¹.

3. Pieczęcią Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 62 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis „Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej”.

Art. 16c.²⁹⁾

1. Urzędową pieczęcią jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis odpowiadający nazwie podmiotu uprawnionego do używania urzędowej pieczęci.
2. Urzędową pieczęcią gminy, powiatu, samorządu województwa lub związku jednostek samorządu terytorialnego może być również pieczęć, o której mowa w ust. 1, zawierająca pośrodku, zamiast wizerunku orła ustalonego dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, odpowiednio herb gminy, powiatu lub województwa. Odcisk pieczęci z herbem nie może być umieszczany na dokumentach urzędowych w sprawach z zakresu administracji rządowej.
3. Urzędowej pieczęci używają podmioty, o których mowa w art. 2a.

Art. 16d.²⁹⁾

Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wymiary oraz sposób używania i strzeżenia urzędowych pieczęci, a także tryb zamawiania i sposób wyrobu urzędowych pieczęci oraz nadzór nad ich wyrobem, uwzględniając w szczególności konieczność zapobieżenia utracie urzędowych pieczęci przez uprawnione podmioty.

Art. 17.³⁰⁾

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, w drodze rozporządzenia:
 - 1) wydaje przepisy przewidziane w art. 10 oraz art. 14 ust. 2,
 - 2) może ustalać zasady obchodów świąt i rocznic państwowych oraz innych uroczystości o zasięgu państwowym lub lokalnym
– biorąc pod uwagę uwarunkowania kulturowe i historyczne oraz przyjęte w tym zakresie zwyczaje, kierując się w szczególności potrzebami społeczności lokalnych.
2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, sposób i okoliczności stosowania symboli Rzeczypospolitej Polskiej w jednostkach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, uwzględniając rodzaj jednostki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 18.³¹⁾

Traci moc dekret z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych (Dz.U. Nr 47, poz. 314, z 1956 r. Nr 7,

³⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 8 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

³¹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 11 ustawy z dnia 10 maja 1985 r. o zmianie niektórych przepisów prawa karnego i prawa o wykroczeniach (Dz.U. Nr 23, poz. 100), która weszła w życie z dniem 1 lipca 1985 r.

poz. 43 oraz z 1957 r. Nr 10, poz. 42)³²⁾ w części dotyczącej godła i barw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 19.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.³³⁾

USTAWA zawiera 5 załączników:

- Załącznik nr 1 - godło Rzeczypospolitej Polskiej
- Załącznik nr 2 - barwy Rzeczypospolitej Polskiej
- Załącznik nr 3 - flaga państwowa Rzeczypospolitej Polskiej
i flaga państwowa z godłem Rzeczypospolitej Polskiej
- Załącznik nr 4 - Hymn państwowy Rzeczypospolitej Polskiej (tekst)
- Załącznik nr 5 - Hymn państwowy Rzeczypospolitej Polskiej (zapis nutowy).

³²⁾ Dekret z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych utracił moc z dniem 24 września 2005 r. na podstawie art. 3 ustawy wymienionej jako druga w odnośniku 1.

³³⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 11 marca 1980 r.